

XIII. Els serveis.

Equipaments comunitaris

1. Alpi. Centre especial de treball i residència

Després de ser escola per a discapacitats en els seus orígens, es comença una nova etapa per atendre aquestes persones. Els responsables es feien preguntes: si començaven a anar a l'escola, què passaria després? On anirien? On treballarien? Va ser a partir d'aquestes necessitats que, conjuntament amb l'Ajuntament, el qual va cedir-los els terrenys adjacents a l'escola, van poder crear un centre d'iniciació productiva. Era l'any 1986 i aleshores els usuaris ja eren 70 adults.

Així doncs, l'Associació continuava creixent i aconseguint allò que s'havia proposat de bon principi, donant a conèixer i integrant les persones amb discapacitat al barri de Can Serra i a la ciutat de l'Hospitalet. L'any 1991 es va fer una reestructuració dels serveis i es van definir els actuals: Centre Especial de Treball i Centre Ocupacional, amb la intenció d'adequar l'atenció i el tipus d'activitats a les diferents necessitats dels usuaris. A causa de la demanda de més places d'atenció, es va començar a construir una nova planta per poder donar cabuda al nou centre ocupacional. En aquest servei es valora que hi ha persones que tenen altres necessitats que les laborals.

Cada vegada eren més i cada vegada, aquestes persones amb discapacitat, es feien més

grans i creixien conjuntament amb l'Associació. En paral·lel, la ciutat de l'Hospitalet també creixia, i pel que fa a recursos per a persones amb diversitat funcional, també es van crear més escoles d'educació especial.

L'escola Alpi va deixar de funcionar l'any 1999, traslladant els alumnes a l'actual escola d'educació especial Estel Can Bori, situada a l'avinguda Josep Tarradellas; i l'Associació, valorant altres necessitats de les famílies en l'espai de l'escola, va crear una llar residència per a 15 persones el 2003.

Avui dia, l'associació Alpi gestiona diferents serveis:

- Centre especial de treball, amb 39 treballadors amb discapacitat intel·lectual, 4 educadors, una assistenta social i un psicòleg. Treballen fent objectes d'artesanía i manipulats.
- Centre ocupacional: servei de teràpia ocupacional, amb 56 persones amb discapacitat intel·lectual, 9 educadors, un psicòleg i una directora tècnica; hi treballen amb usuaris, perquè un dels principals objectius és aconseguir millorar i desenvolupar les seves capacitats en la majoria d'àrees (social, cognitiva, teràpia ocupacional...) i la seva autoestima. També hi ha un servei ocupacional d'inserció, amb 15 persones amb discapacitat i 1 monitor, on es treballa aspectes

Grup de l'ALPI visita el Casal de Gent Gran. 2011

254

d'ajust personal i social, conserven i mantenen les seves capacitats i hàbits laborals ajudant-los a millorar la seva relació amb l'entorn.

● Per últim, compten també amb una llar-residència per a 15 persones amb discapacitat, 8 educadors i una directora tècnica. Aquí els usuaris conviuen, fan les tasques de la llar i gestionen el seu temps d'oci, amb l'ajuda dels educadors.

Alpi també compta amb personal de cuina, de neteja i d'administració. Com a òrgans directius, existeixen la junta directiva i una gerència. Actualment, treballen i col·laboren conjuntament amb altres entitats de la ciutat, fent més enriquidor el treball i participant en diferents activitats del barri (mostra d'entitats).

Tothom, conjuntament amb les famílies, continuen treballant per aconseguir la integració i la participació plena del col·lectiu i per mantenir i donar resposta a noves necessitats.

A dia d'avui, es fa molta feina i, tot i les dificultats econòmiques, es dediquen importants esforços a dinamitzar projectes de Responsabilitat Social Corporativa, amb la intenció de donar a conèixer la realitat de les persones amb discapacitat intel·lectual i aconseguir fonts de finançament alternatives, complint amb la legislació vigent, de manera global i transversal, ètica i coherent, satisfent així expectatives i necessitats en totes les àrees de l'associació i el seu entorn.

Com a projectes immediats cal destacar que d'aquí a poc obriran un altre servei residencial ubicat a l'Avinguda Josep Tarradellas, que atindrà 10 persones amb discapacitat. El 2016 ALPI-AAS ha rebut una de les distincions ciutadanes en reconeixement a la seva tasca al llarg d'aquests anys. Amb tot plegat, continuen mirant el futur amb il·lusió i ganes d'avançar i fer història

2. Mercat Municipal Can Serra

El Mercat de Can Serra es va inaugurar el 15 de novembre de 1985 després d'una llarga reivindicació veïnal, ja que era un barri amb molt poca oferta alimentària. Es va construir en el solar de La Carpa i inicialment ocupava una superfície de 1.400 m² distribuïts en un mercat amb 61 parades i una galeria amb 12 locals comercials i un supermercat.

Estava dividit en tres àrees: carn, fruita i verdura, i peix. Les parades tenen 13 m² i faciliten la compra de les diferents especialitats

d'aliments d'una mateixa classe. Totes les parades es comuniquen per un passadís comú, tant per a l'ús dels comerciants i clients com per al subministrament del gènere.

En la planta-1 hi havia les càmeres frigorífiques per a la conservació dels aliments i un magatzem comú per a totes les parades, per accedir-hi els camions a partir del moll per descarregar d'una manera directa des del carrer. Per al mida i serveis de les parades, era un dels mercats més ben condicionats del país.

En la unitat d'alimentació d'uns 250 m² hi ha els productes no recollits en la unitat d'abastiment, com els llegums, olis, pastisseria o cafès. A l'exterior hi havia els locals comercials de no alimentació, com ara sabateries, cafeteries, perruqueries, etc.

Malgrat aquestes condicions, el mercat patia una certa crisi deu anys després. L'Ajuntament va encarregar un estudi a una consultoria i va concloure que la quantitat i distribució de les parades potser no era la correcta, que la ubicació del mercat hauria d'haver estat una altra, més cap al sud, i que alguns aspectes arquitectònics, com els referents a la climatització, la mida del moll de càrrega, etc., eren deficientes. La competència creixent dels supermercats i grans superfícies ha fet la resta, i les parades han anat tancant gradualment. El 2013 es va haver d'endegar una remodela-

Vista aèria del mercat.

ció, reduint la quantitat de parades i reubicant-les, millorant l'accessibilitat i afegint-hi un altre supermercat. A partir de gener de 2014 va començar una nova etapa en aquest equipament tan important del barri.

255

3. Residència de disminuïts psíquics profunds de Can Serra

El 14 de gener de 1994, la Generalitat de Catalunya crea la Residència de disminuïts psíquics profunds de Can Serra, després de 13 anys d'insistència per part d'ASPROSEAT (Associació Promotora de Serveis Especials i Atencions Terapèutiques) i d'aportar-hi 14 milions de pessetes per iniciar les obres. Actualment i des de fa 8 anys és gestiona per ASPROSEAT. És un servei d'acolliment residencial amb caràcter permanent o temporal, substitutori de la llar i d'assistència integral a les activitats bàsiques de la vida diària per a persones amb discapacitat psíquica que ne-

cessiten suport generalitzat i/o que tinguin problemes de salut o de salut mental afegits.

També disposa de Centre d'Atenció Especialitzada, un servei d'acolliment diürn i d'assistència integral a les activitats bàsiques de la vida diària, que presta atenció especialitzada a persones amb discapacitat que requereixen suport generalitzat. Té una capacitat registral de 58 places de residència i 26 places de centre de dia.

256

La missió de la Residència Can Serra és facilitar una vida de qualitat a les persones amb discapacitat intel·lectual i necessitats de suport generalitzat, ateses en el centre, preservant la seva dignitat, la seva intimitat i l'exercici dels seus drets. La Residència Can Serra també ofereix ajut i suport als seus familiars o referents.

En paraules de la direcció de la Residència:

“D'acord amb la nostra missió i valors, els objectius generals que ens proposem són:

- Oferir una atenció integral a cada una de les persones ateses, ja sigui en règim de residència o de centre de dia.
- Facilitar i promoure la inclusió de les persones ateses en el centre en totes aquelles activitats que es porten a terme en la localitat i comunitat on es troba localitzada la residència.

Servei de transport diari. Boni

- Articular un pla de gestió i de funcionament del centre que permeti la millora contínua de la qualitat.
- Facilitar que les famílies puguin participar i col·laborar en el procés d'atenció i en les activitats que organitza el centre.
- Afavorir el desenvolupament personal i professional de les persones que treballen al centre.

Per altra banda, la plantilla del centre actualment la conformen 62 treballadors distribuïts de la següent manera: 1 director, 1 responsable higiènic sanitari, 1 metge, 1 psicòleg, 1 treballador social, 1 pedagog, 6 infermers, 1 fisioterapeuta, 1 oficial administratiu, 1 oficial de serveis generals, 1 per al manteniment i 46 auxiliars tècnics educatius. Cal afegir que la Residència té dues empreses subcontractades. Una és el servei de cuina i l'altra, el servei de neteja, amb el corresponent personal.”

4. Centre d'atenció primària (CAP)

El primer CAP de Can Serra estava a l'entrebloc B-53 i Z-52. Tenia pràcticament les mateixes especialitats que l'actual, però reunia poques condicions d'espai, sobretot per a les

persones amb minusvàlua. El nou edifici està situat a l'Av. Can Serra 96. Compta amb 19 consultes distribuïdes en 3 plantes. Es va inaugurar el 15 de setembre de 2009. Aquest CAP acull l'equip d'atenció primària (EAP) Can Serra.

L'EAP Can Serra té una població de referència de 10.602 habitants i ofereix els serveis següents:

- Medicina familiar i comunitària
- Infermeria familiar i comunitària
- Gestió de casos
- Tècniques d'infermeria (doppler, MAPA)
- Extraccions
- Treball social
- Pediatria
- Odontologia
- Psicologia
- Psiquiatria
- Psicologia infantil
- Salut i escola
- Atenció a l'usuari

Centre Atenció Primària de Salut. Boni

257

5. Residència d'avis i àvies Francisco Padilla

La Residència fou inaugurada el 2006 i la seva gestió fou cedida al Consorci Sanitari Integral, l'ens públic que assumí l'herència dels hospitals de la Creu Roja, a partir de la qual ha ampliat el seu camp d'acció. El nom d'aquesta Residència és molt estimat perquè ens recorda un gran amic del barri. Francisco Padilla havia estat president de la Coordinadora de Jubilats i Pensionistes i va morir el 2004. Era un gran poeta i cada any prenia part en el Certamen de Poesia Popular que organitzaven les dones durant la Setmana de la Dona Treballadora. No hi va faltar mai i els tres últims anys venia per recitar el seu poema que havia titulat "Mi Homenaje a Catalunya".

Hace muchos, muchos años
que salí de Andalucía,
fecha dolorosa y triste
muy amarga de mi vida.

No me marché por capricho
ni de nadie iba huyendo,
sino que de hambre y de pena
mi gente estaba sufriendo.

Hoy lo recuerdo al detalle
fue una noche sin luna,
que puse tierra por medio
del origen de mi cuna.

Con mi mujer y una hija
me trasladé a Barcelona,
esa ciudad que sus hijos
aseguran que es "molt bona".

A fe que están acertados
he podido comprobarlo,
y hoy estoy en situación
de poder reafirmarlo.

No me ha faltado el trabajo
aquí he formado mi hogar,
y me han nacido tres hijos
que gozan de bienestar.

Me han demostrado cariño,
yo desterré la miseria,
y por eso a Catalunya
la considero mi tierra.

Que nadie intente ofenderla
ni humillarla en mi presencia,
yo no podría permitirlo
sin dañar a mi conciencia.

Porque la quiero, la estimo,
sin doblez ni vanidad,
aunque nadie me haya ahorrado
lo que he tenido que luchar.

Pero esta tierra es la madre
que por sus hijos rasguña,
madre noble y generosa
para mí es Catalunya.

Y no pretendo renegar
del origen de mi cuna,
pero yo en aquel lugar
no tuve mucha fortuna.

Es una tierra muy fértil
goza de un clima benigno,
pero de cosecha escasa
por culpa del caciquismo.

En esta ubérrima tierra
tengo ubicado mi huerto,
del que recojo los frutos
sin necesidad de injertos.

Mi plantel está arraigado
yo lo cultivo con gana,
en este vergel amado
que es la tierra catalana.

Nadie me llame traidor
porque digo lo que siento,
que mucho peor sería
ocultar mis sentimientos.

Y aunque el corazón me dicta
tener mi amor compartido,
no alcanza la mejor parte
el lugar donde he nacido.

Hay un grito en mi interior
que por escaparse pugna,
y es que deseo proclamar
que la meva terra és ¡CATALUNYA!

Amb molt d'afecte,
Francisco Padilla

Residència gent gran Francisco Padilla, 2006. Boni

Inicialment l'espai que ocupa estava destinat a l'ampliació de l'Escola Pau Picasso, però amb el descens de la natalitat l'Ajuntament va creure millor edificar-hi una residència de gent gran, que era una de les reivindicacions per la qual es va lluitar des del inici. El solar està situat entre l'Avinguda de l'Electricitat, el carrer Andorra i el carrer Castellbò. És un centre públic que ofereix serveis de residència assistida i centre de dia i per la seva ubicació dona acollida a gent del districte IV (La Florida i les Planes) i del V (Can Serra i Pubilla Cases). L'edifici fou construït a càrrec del Departament de Benestar i Família de la Generalitat, que n'és el titular. Té una superfície de 4.329 m² repartits en sis plantes, i una capacitat de 80 places distribuïdes en 14 habitacions dobles i 52 d'individuals. El servei d'acollida diürna és de 30 places.

El primer director fou el Sr. Agustí Núñez i després el va seguir com a directora la Sra. Cristina Guillermo García. Atenen 55 dones i 25 homes ingressats, i en les places de dia, 11 homes i 20 dones. Hi treballen: 1 assistenta social, 32 auxiliars de geriatria amb un horari de 5 hores diàries i 3 infermeres. Per al manteni-

ment hi ha un home per tenir cura de l'edifici i totes les instal·lacions, 5 dones de neteja, 1 per a la roba i 4 per a servei de cuina. La visita al centre és agradable, perquè es té cura que les activitats que s'hi fan quedin reflectides en els murals que hi ha als passadissos. S'hi celebra St. Jordi, Carnestoltes, aniversaris i d'una manera especial les celebracions dels 100 anys de les persones residents.

Es reben visites de la Parròquia de St. Enric d'Ossó, del Casal d'avis de Can Serra. També hi col·laboren amb teràpia amb gos el Grup LUR. De l'escola de St. Josep Obrer hi van mensualment per fer voluntariat. Els infants de l'Espai de Can Serra també hi fan visites i activitats i els del Grup-Projecte "El barri camina". Es procura fer 4 o 5 sortides a Barcelona per a aquelles persones amb millor mobilitat. Una altra activitat són els passejos pel barri. El perfil de la gent ingressada és el reflex de les persones que viuen en els barris que s'atenen.

Al llarg d'aquests anys han passat per la residència 265 persones, de les quals 184 eren

Serveis Socials Municipals del Districte

dones i 81 homes, i al centre de dia s'han atès 134 persones, 91 dones i 43 homes.

Amb aquesta informació, encara que molt condensada, creiem que podem valorar la feina que es fa i el seu nivell de dedicació i cura. Tot plegat un fruit madur i molt preuat de les lluites inicials del barri.

260

6. Serveis socials d'atenció primària

A Can Serra, des del 1973 ja hi havia una treballadora social contractada per la parròquia (M. Pilar Massana) per atendre les situacions de precarietat socioeconòmica i sobretot per acompanyar el procés de creació de l'Associació de Veïns i treballar amb les activitats socioculturals impulsades per la Parròquia. Molt aviat l'Associació també va contribuir amb una quantitat simbòlica al seu salari. L'any 1975 va ser assumida per Càritas Diocesana, entitat que impulsava el treball social comunitari als barris obrers de l'Àrea Metropolitana.

El 1979, amb l'elecció democràtica dels ajuntaments, s'inicia la contractació de les primeres treballadores socials per ubicar-ne una a cada districte de la ciutat. D'aquesta manera l'Ajuntament posa les bases del que seran els

actuals serveis socials. La regidora de Serveis Socials era la senyora Pilar Ferran.

La primera treballadora social municipal del districte 5 va ser la M. Pilar Massana. El districte llavors estava format també pel barri de Sanfeliu. El 1983 es contracta la nova treballadora social Teresa Schiavo i l'abril del 1984, dues psicòlogues (Carme Vidal i Assumpció López) i dos educadors socials (Jordi Díaz).

Aquest procés és paral·lel a la creació dels serveis socials a tot l'Estat espanyol. A Catalunya és la Generalitat qui en té la competència exclusiva i l'impulsa d'acord amb els municipis.

Els serveis socials d'atenció primària de Can Serra estan ubicats al carrer Molí 14, baixos. És un servei públic i gratuït de competència municipal, regulat per la Llei de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya. Atenen la població del tot el districte 5, Can Serra i Pubilla Casas: 38.856 habitants. L'equip actual està format per 14 professionals dels àmbits del treball i de l'educació social més personal administratiu i de recepció.

Actualment, els serveis socials han crescut molt i s'han especialitzat en l'atenció a diferents tipus de necessitats i per sectors de població: gent gran, persones amb discapacitat, infància en risc, dona, família, i en totes aquelles situacions que comporten un risc d'exclusió social. Els serveis socials treballen en xarxa amb altres serveis i entitats d'atenció a les persones (educació, salut, joventut, mediació comunitària i altres) per promoure el benestar i la inclusió social.